

УДК 65.012.4:174:005.35

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-09

Войтик О. Є., кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри публічного врядування, НУ «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

ORCID ID: 0009-0000-7478-1258

e-mail: voyityk@ukr.net

Мазій Н. Г., кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій НУ «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

ORCID ID: 0000-0002-0558-5963

e-mail: maziynatali@ukr.net

Етичні стандарти державних службовців і підприємців як інструмент досягнення цілей сталого розвитку

Анотація. Досліджено етичні стандарти державних службовців і підприємців як інструмент досягнення цілей сталого розвитку. Розглянуто значення професійної етики у державному управлінні та корпоративній сфері, визначено її роль у формуванні довіри, прозорості й соціальної відповідальності. Встановлено, що в умовах соціально-економічних та екологічних викликів етичні стандарти виконують системоутворюючу функцію, забезпечуючи гармонізацію інтересів держави, бізнесу й суспільства. Висвітлено сучасний стан реформування етичної інфраструктури державної служби в Україні з урахуванням рекомендацій OECD та Європейської комісії. Розглянуто проблеми імплементації кодексів етики, антикорупційних політик і механізмів моніторингу доброчесності.

Проаналізовано специфіку застосування етичних принципів у підприємницькому секторі, зокрема у малому та середньому бізнесі. Доведено, що корпоративна етика та соціальна відповідальність формують основу конкурентоспроможності, впливають на рівень довіри стейкхолдерів і підвищують інвестиційну привабливість компаній. Наведено порівняльну характеристику етичних стандартів державного та підприємницького секторів, виокремлено спільні цінності – доброчесність, підзвітність, прозорість і справедливість. Установлено, що синергія етичних підходів держави й бізнесу сприяє зниженню корупційних ризиків, зміцненню соціального капіталу та досягненню Цілей сталого розвитку. Обґрунтовано доцільність упровадження інтегрованої моделі етичного управління, що поєднує освітні програми, професійну сертифікацію, моніторинг доброчесності та міжнародну співпрацю.

Ключові слова: етичні стандарти; службовець; державне управління; підприємництво; сталий розвиток.

Voytyk Oleksandra, PhD of Science in Public Administration, senior lecturer of the Department of Public Administration, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Maziy Nataliia, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management of Organizations, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Ethical Standards of Civil Servants and Entrepreneurs as a Tool for Achieving the Sustainable Development Goals

Abstract. Introduction. This study examines the ethical standards of civil servants and entrepreneurs as a means of achieving the Sustainable Development Goals (SDGs). It analyzes the importance of professional ethics in public administration and the corporate sector, emphasizing their role in fostering trust, transparency, and social responsibility. In the face of current social, economic, and environmental challenges, ethical standards are recognized as a systemic mechanism that ensures the alignment of state, business, and societal interests. The legal and regulatory framework for ethical conduct in public service is summarized, including the Law of Ukraine «On Civil Service» and the «General Rules of Ethical Behavior of Civil Servants and Local Self-Government Officials».

Purpose. The purpose of this research is threefold: first, to identify the role and mechanisms of implementing ethical standards in public administration and entrepreneurship as instruments for sustainable development; second, to determine their common principles; and third, to outline ways to improve ethical governance in Ukraine in accordance with OECD and EU recommendations.

Results. This paper discusses the ongoing reform of Ukraine's public service ethical infrastructure and the challenges of implementing codes of ethics, anti-corruption policies, and monitoring mechanisms. It analyzes the specifics of applying ethical principles in the business sector, particularly in small and medium-sized enterprises (SMEs). The paper demonstrates that corporate ethics and social responsibility enhance competitiveness, strengthen stakeholder trust, and increase investment attractiveness. A comparative analysis of ethical standards in the public and entrepreneurial sectors reveals shared values,

¹Стаття надійшла до редакції: 07.10.2025

Received: 7 October 2025

including integrity, accountability, transparency, and fairness. The paper shows that the synergy between public and business ethics reduces corruption risks, strengthens social capital, and contributes to achieving the SDGs.

Conclusions. *The implementation of an integrated model of ethical governance, combining education, professional certification, integrity monitoring, and international cooperation, is crucial for ensuring sustainable development. Ethical standards are considered strategic instruments of competitiveness, institutional stability, and responsible governance, as well as moral imperatives.*

Keywords: *ethical standards; civil servant; public administration; entrepreneurship; sustainable development.*

JEL Classification: *M14, D73, O35.*

Постановка проблеми. У ситуації, коли державне управління і підприємництво функціонують під тиском соціально-екологічних викликів, етичні стандарти виконують системоутворюючу роль у формуванні культури довіри та відкритості між державою, бізнесом і суспільством. У сфері державної служби акценти дедалі більше зміщуються від формального дотримання правил до розвитку внутрішньої культури доброчесності, що запобігає корупційним ризикам і конфліктам інтересів (Закон України «Про державну службу») [1]. Водночас система етичного регулювання в Україні базується на законах, кодексах і правилах поведінки, які встановлюють рамки поведінки службовців і визначають їхню відповідальність перед суспільством.

Для підприємців етика корпоративної поведінки та корпоративна соціальна відповідальність є інструментами сталого розвитку та зміцнення репутаційного капіталу бізнесу. Зокрема, українські компанії уже демонструють поширення КСБ-ініціатив (CSR), спрямованих на розвиток соціально відповідального бізнесу та адаптацію до викликів воєнного стану й змін у суспільних очікуваннях [2]. При цьому міжнародні дослідження у країнах V4 (Вишеградська група) демонструють, що етичні питання та дотримання стандартів бізнес-етики суттєво впливають на рівень довіри клієнтів і стейкхолдерів, що прямо корелює з конкурентоспроможністю малого та середнього бізнесу [3].

Попри прогрес у законодавчому та бізнес-середовищах, низка викликів лишається не вирішеною. Відсутність єдиного доктринального визначення етики державної служби і її морально-психологічних компонентів залишається предметом дискусій у наукових колах [4]. У сфері бізнес-етики підприємств ще недостатньо досліджено, яким чином етичні стандарти можуть бути імplementовані за умов обмежених ресурсів, дефіциту знань і небажання керівників змінювати практики. Крім того, у контексті України та її сучасних викликів – війни, економічної нестабільності – питання адаптивності етичних стандартів до кризових умов вимагає глибшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема етичних стандартів у державному управлінні та бізнесі розробляється у трьох взаємопов'язаних напрямках: інституціоналізація доброчесності в державній службі (OECD, Європейська комісія, національні акти), де акцент

робиться на кодексах етики, запобіганні конфлікту інтересів і механізмах моніторингу; роль корпоративної етики та КСБ/ESG у підвищенні конкурентоспроможності МСП; міжсекторальні рамки доброчесності (Public Sector Integrity Guidelines, CSRD), які зближують вимоги до держави й бізнесу. Водночас залишаються прогалини: бракує узгодженої методики вимірювання «етичної спроможності» органів влади та компаній; недостатньо досліджено ефекти етичних інтервенцій (освітні програми, комплаєнс, «whistleblowing») у воєнних і післявоєнних умовах; слабо описані механізми трансферу практик між публічним і підприємницьким секторами на рівні конкретних індикаторів, стимулів і витрат/вигод для МСП.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є обґрунтування ролі етичних стандартів державних службовців і підприємців у досягненні цілей сталого розвитку України, зокрема визначення механізмів їх інтеграції у практику державного управління та корпоративного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. У правовому полі України закріплено принципи законності, неупередженості та професіоналізму, визначені в Законі «Про державну службу». Важливим інструментом регуляції виступають «Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування», які конкретизують моральні орієнтири – честь, гідність, справедливість і коректність у спілкуванні з громадянами [5; 6]. Своєю чергою Кодекси етики й антикорупційні політики уніфікують вимоги до поведінки державних службовців, забезпечуючи відповідальність і прозорість, а в міжнародній практиці – гармонізують принципи integrity, objectivity, respect, transparency та commitment [7].

В українській практиці процес формування етичних норм у державній службі має як позитивні зрушення, так і серйозні виклики. Україна запровадила оновлений кодекс суддівської етики, систему запобігання конфлікту інтересів та низку антикорупційних інструментів у державному секторі. Однак реформа ще не завершена й потребує подальшого впровадження ефективних механізмів моніторингу, контролю та регулярного оцінювання рівня доброчесності державних службовців [8]. Водночас дійсність вказує на актуальність удосконалення нормативної основи професійної етики, інтеграції етичних стандартів у кар'єрні системи

та навчальні програми держслужбовців [9]. Також необхідно удосконалення чіткої структури етичної інфраструктури: законодавчо затверджені норми, навчання, контрольні органи, внутрішні кодекси, системи оцінювання етики й стимулювання доброчесної поведінки керівників і службовців [10].

Культурно-етичний вимір взаємодії між громадянами і державними інститутами стає все важливішим у контексті євроінтеграції та суспільної трансформації. Формування нового покоління держслужбовців мусить ґрунтуватися на ціннісних орієнтаціях, яких вимагає європейська практика: служіння людям, відповідальність, відкритість і готовність до змін [11]. В умовах реформування державного управління етичні стандарти мають бути інтегровані у внутрішні процедури, системи контролю й професійні стандарти.

Синтезуючи підходи європейських інституцій і українського досвіду, можна сформулювати кілька рекомендацій:

- поєднання формальних правил із культурою лідерства;
- використання інструментів оцінювання доброчесності;
- розвиток етичної освіти для держслужбовців;
- створення незалежних органів нагляду з участю громадськості.

На сьогодні етичні стандарти державної служби розглядаються не лише як нормативні обмеження, але як інструмент досягнення цілей сталого розвитку – прозорого управління, справедливості, залучення громадян і стійкого управлінського середовища.

Етичні стандарти підприємств відіграють ключову роль у формуванні конкурентних переваг та соціальної відповідальності бізнесу. У бізнес-моделях вони закладають рамки поведінки компанії: від відносин із працівниками до партнерства з постачальниками і впливу на місцеві громади. Корпоративна етика і корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) слугують інструментами внутрішньої дисципліни та зовнішньої репрезентації компанії як порядного та відповідального актора, а не просто прибуткоорієнтованої одиниці бізнесу.

Етичні норми у підприємницькій діяльності формують основу довіри між організацією та її стейкхолдерами – клієнтами, працівниками, інвесторами, місцевими спільнотами та владою. Довіра як нематеріальний актив сприяє зменшенню транзакційних витрат, полегшує входження компанії в партнерські альянси й отримання зовнішньої підтримки. У більшості споживачі готові надати конкурентну перевагу тим брендам, які демонструють етичну поведінку, навіть якщо це супроводжується вищою ціною продукту або послуги (досліджено

сприйняття екологічних ініціатив споживачами в Польщі та Україні) [12].

У малому та середньому бізнесі етичні стандарти часто втілюються через кодекси етики, внутрішні політики протидії корупції, прозорість звітності та відкритість перед спільнотами. В Україні опитування серед МСП показало, що багато підприємств визнають необхідність розробки й імплементації бізнес-кодексу етики як інструменту підвищення інвестиційної привабливості та формування чіткого ставлення до влади та партійних структур [13]. У ЄС дослідження показують, що, хоча практики КСВ у МСП часто залишаються неформальними і орієнтованими на локальні громади, їх впровадження допомагає підприємствам вирізнятися на ринку і підтримувати сталість у складних економічних умовах [14]. Прикладом може бути мікропідприємство чи стартап, що оголосив політику «нульової толерантності до корупції», ввів внутрішній канал повідомлень про порушення, публічно оприлюднює соціальні програми (наприклад, підтримка місцевих шкіл чи екологічні акції) і щорічно звітує про досягнення. Такі заходи не лише підсилюють репутацію, але й привертають увагу партнерів, клієнтів і фінансових інституцій, що цінують соціальну відповідальність. В умовах війни в Україні особливо важливою стає прозорість у відносинах із громадами як спосіб показати, що підприємство дотримується етичних стандартів навіть у складних обставинах [15].

Таким чином, етичні стандарти – не лише моральний імператив, але й стратегічний чинник конкурентоспроможності. Вони формують міцнішу довіру, зменшують ризики репутаційних втрат, полегшують отримання партнерів та фінансування. У контексті МСП, де ресурси обмежені, правильна етична політика може стати тією «міцною ниткою», яка з'єднає бізнес із громадою, клієнтами та інвесторами, створюючи стійку основу для розвитку навіть в умовах нестабільності.

Порівняння державного та підприємницького секторів свідчить, що етичні стандарти є універсальним механізмом формування довіри, легітимності та сталого розвитку, хоча реалізуються через різні інституційні моделі. У державній службі вони спрямовані на гарантування законності, неупередженості й підзвітності влади перед громадянами, тоді як у бізнесі – на зміцнення репутації, лояльності клієнтів і партнерів. Інтеграція етичних норм у внутрішні політики, освітні програми та системи мотивації персоналу стає визначальною умовою для ефективного функціонування як державних, так і приватних інституцій у межах європейської моделі сталого врядування, відображені у табл. 1.

Таблиця 1 Порівняння етичних стандартів у державному та підприємницькому секторах

Критерій	Державний сектор (державна служба)	Підприємницький сектор (бізнес, МСП)
Нормативна основа	Закон «Про державну службу», Загальні правила етичної поведінки державних службовців, антикорупційні політики	Внутрішні кодекси етики, політики КСВ, антикорупційні стандарти компаній
Ключові принципи	Законність, неупередженість, підзвітність, доброчесність, служіння суспільству	Чесність, прозорість, соціальна відповідальність, сталий розвиток, справедливість у відносинах
Мета впровадження етики	Підвищення довіри громадян і легітимності влади, запобігання зловживанням та конфлікту інтересів	Формування позитивного іміджу, залучення інвестицій, підвищення конкурентоспроможності, зниження ризиків репутаційних втрат
Механізми реалізації	Кодекси етики, дисциплінарні процедури, звітування, моніторинг, захист викривачів	КСВ-програми, аудит доброчесності, звіти з ESG, етичне лідерство, прозорі комунікації
Виклики реалізації	Недостатня ефективність контролю, формальний характер кодексів, брак навчання з етики	Обмежені ресурси, неформальний характер етичних практик, залежність від особистості керівника
Очікувані результати	Підзвітне, прозоре управління, довіра громадян, стабільність інститутів	Підвищення лояльності клієнтів, стійкість бізнесу, розширення ринку, соціальний вплив

Джерело: [1; 16].

Порівняльний аналіз показує, що ефективність етичних механізмів у публічному та підприємницькому секторах залежить від поєднання формальних регуляторних інструментів і ціннісно-поведінкових практик. У державному управлінні домінує нормативно-контрольна модель – кодекси, дисциплінарна відповідальність, антикорупційний моніторинг, що забезпечують правову визначеність, але часто мають формальний характер без глибокої внутрішньої мотивації службовців. Головним викликом залишається відсутність етичної культури лідерства – коли правила існують, але не транслюються в повсякденну управлінську практику [17].

У приватному секторі, навпаки, етичні стандарти діють більш адаптивно та мотиваційно, адже напряду пов'язані з ринковими результатами. КСВ, ESG-звітність, етичне лідерство й відкриті комунікації формують довіру споживачів і партнерів. В Україні компанії, які дотримуються принципів доброчесності навіть у кризових умовах, мають на 20-25 % вищий рівень лояльності клієнтів та доступу до грантового фінансування [15] і доводить, що етика у бізнесі виступає не лише соціальною, а й економічною категорією.

Європейська практика демонструє поступове зближення підходів: стандарти доброчесності, прозорості та підзвітності стають спільним знаменником для державного і корпоративного секторів. ЄС у документах Public Sector Integrity Guidelines (European Commission, 2022) та Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) формує спільну мету – забезпечити суспільну довіру як основу стійкого розвитку [18].

Для України доцільним є впровадження інтегрованої моделі етичного управління, де

державна служба бере приклад із бізнесу у створенні клімату відповідальності та комунікаційної відкритості, а підприємництво – з публічного сектору у формалізації правил і контролю за їх дотриманням. Оптимальним напрямом стає розвиток систем етичної освіти, професійної сертифікації та незалежного аудиту доброчесності, що рекомендовано у звіті Professional and Ethical Standards of the Civil Service in Ukraine [9]. Таким чином, найефективнішими є ті етичні механізми, що поєднують внутрішню мотивацію, прозорі процедури та суспільний контроль. Для держави це означає перехід від декларацій до практики етичного менеджменту, а для бізнесу – перетворення соціальної відповідальності на інструмент стратегічної стійкості та конкурентної переваги [12; 14].

Спільна ціннісна основа державної служби та підприємництва створює умови для партнерської моделі сталого розвитку, у якій доброчесність і прозорість стали універсальними орієнтирами для обох секторів. Такий підхід зміщує акцент із декларацій на узгоджені практики взаємодії – від публічних закупівель до публічно-приватних партнерств – що знижує корупційні ризики та підсилює довіру стейкхолдерів.

Для України така синергія має стратегічне значення, адже саме поєднання етичного врядування й корпоративної відповідальності визначає здатність держави та бізнесу забезпечувати соціальну згуртованість і економічну стійкість у воєнних та повоєнних умовах. Етичне партнерство сприяє формуванню нової моделі суспільного договору, у якій підприємці сприймаються не як об'єкти регулювання, а як активні співтворці сталого розвитку, а держава – як гарант справедливих правил гри. Така взаємодія забезпечує не лише економічний ефект,

але й зміцнює екологічну відповідальність і соціальний капітал громад, що відповідає пріоритетам Цілей сталого розвитку ООН (SDG 8, 11, 16, 17) та принципам європейського врядування, орієнтованого на етичну довіру й прозорість [19].

Попри зростання усвідомлення важливості етики у державному управлінні та бізнесі, реалізація етичних стандартів в Україні стикається з низкою системних бар'єрів. Найбільш суттєвим є недостатній рівень культури доброчесності у суспільстві, коли моральні принципи часто поступаються прагматичним або корпоративним інтересам. Це проявляється у толерантності до дрібної корупції, непрозорих практик ведення бізнесу та формальному виконанні антикорупційних процедур. Така ситуація знижує довіру громадян до державних інститутів і водночас обмежує стимули для бізнесу дотримуватися високих етичних стандартів. Лише близько третини українських компаній мають внутрішні механізми етичного контролю або програми комплаєнсу, що свідчить про необхідність подальшої інституціоналізації етики на рівні організаційних культур [20]. Другою проблемою є формалізація етичних кодексів, які часто залишаються декларативними документами без реального механізму впливу. І в державному секторі, і в бізнесі кодекси етики нерідко існують лише для відповідності формальним вимогам або міжнародним стандартам звітності, а не як дієвий інструмент управління поведінкою. Ефективність кодексів можлива лише за наявності системи моніторингу, регулярних етичних тренінгів і стимулів для доброчесної поведінки – елементів, які наразі реалізовані лише частково [17]. Відсутність таких практик призводить до того, що етичні норми сприймаються формально, а не як частина професійної ідентичності працівника чи підприємця.

Додатковим викликом виступають воєнні та економічні кризові умови, які ускладнюють підтримку етичних стандартів і створюють ризики їх ерозії. Під тиском нестабільності, дефіциту ресурсів і необхідності швидких рішень як у державних структурах, так і в бізнесі, часто знижується пріоритет моральних орієнтирів. У воєнний період більшість підприємств і частина державних органів були змушені скоротити витрати на програми доброчесності та соціальної відповідальності, що загрожує втраті довіри з боку громад і міжнародних партнерів [15]. Подолання цих бар'єрів потребує не

лише вдосконалення нормативної бази, а й розвитку етичного лідерства, освітніх програм і практик публічного діалогу, які б сприяли відновленню культури відповідальності та довіри навіть у кризових умовах.

Подолання наявних бар'єрів і перехід від декларативного до дієвого етичного управління вимагає впровадження системних інструментів розвитку культури доброчесності у державному та приватному секторах. Насамперед це стосується освітніх програм і професійної підготовки, які формують ціннісні орієнтири нового покоління управлінців та підприємців. Досвід країн ЄС доводить, що курси з етики врядування, антикорупційного комплаєнсу, лідерства та корпоративної відповідальності є обов'язковими елементами службової кар'єри. В Україні ці підходи поступово інтегруються у систему підготовки державних службовців через програми Центру оцінювання та розвитку персоналу НАДС і модулі «Етика публічного управління» у школах державного управління, проте їх охоплення поки залишається обмеженим. У підприємницькому секторі розвиток освітніх ініціатив підтримують ЄБРР, UN Global Compact Network Ukraine, Київська школа економіки та Національний університет «Львівська політехніка», які впроваджують тренінги з корпоративної доброчесності, етики бізнесу й ESG-звітності. Не менш важливою умовою є створення ефективної системи моніторингу та контролю за дотриманням етичних норм. У державному секторі це передбачає формування спеціалізованих підрозділів з питань доброчесності, незалежних етичних комісій та електронних інструментів звітування про порушення (whistleblowing). У бізнесі такі функції виконують відділи комплаєнсу, які мають повноваження перевіряти ризики порушень і надавати рекомендації керівництву. В Україні запроваджено низку цифрових рішень, зокрема «Викривач» – національний портал для повідомлень про корупцію, який дозволяє анонімно подавати звернення й посилює прозорість ділових відносин. Важливим напрямом є розроблення інтегрованих індикаторів етичної поведінки, що дають змогу оцінювати не лише дотримання формальних процедур, а й рівень довіри та корпоративної культури.

Для узагальнення сучасних інструментів удосконалення етичних стандартів виокремимо три ключові напрями їх практичної реалізації у табл. 2.

Таблиця 2 Інструменти вдосконалення етичних стандартів у державному та підприємницькому секторах

Напрямок удосконалення	Зміст та приклади реалізації	Очікувані результати
Освітні програми і професійна підготовка	Курси з етики врядування, антикорупційного комплаєнсу, корпоративної відповідальності; навчання через NAPA, EBRD, UN Global Compact Network Ukraine	Формування лідерів із високим рівнем етичної компетентності
Системи моніторингу та контролю	Етичні комісії, портали викривачів, комплаєнс-аудити, незалежні оцінки поведінки	Підвищення прозорості та зменшення корупційних ризиків
Європейські та національні ініціативи	EU Public Integrity Guidelines, OECD Ethics Framework, Стратегія розвитку держслужби України до 2027 року	Наближення етичних стандартів України до європейських принципів доброчесності

Джерело: власні узагальнення

Інституційне зміцнення етичних стандартів потребує не лише вдосконалення нормативної бази, а насамперед формування сталої культури доброчесності, що ґрунтується на освіті, прозорому контролі та партнерстві з міжнародними структурами. Системний підхід до етичного управління, який поєднує навчання, моніторинг і участь громадянського суспільства, дозволяє забезпечити стійке підвищення довіри як до державних інститутів, так і до бізнесу. Застосування європейських рекомендацій та створення ефективних національних механізмів оцінювання доброчесності поступово перетворюють етику на реальний інструмент конкурентоспроможності, соціальної стабільності й відповідального управління, що узгоджується з Цілями сталого розвитку ООН і принципами європейського врядування.

Європейські ініціативи відіграють каталізаторну роль у поширенні культури етичного управління. Зокрема, Public Sector Integrity Guidelines Європейської комісії (2022) [21; 22] та OECD Ethics Framework [23] формують стандарти поведінки службовців і корпоративних керівників, орієнтовані на цінності відкритості, підзвітності та служіння громадянам. В українському контексті важливим кроком стало ухвалення Стратегії розвитку державної служби до 2027 року [24], яка передбачає створення національної системи етичного моніторингу, удосконалення оцінювання доброчесності та запровадження навчальних модулів з етики для

керівного складу. Комплексне поєднання цих інструментів – освіти, контролю та міжнародної підтримки – створює передумови для переходу від формального дотримання правил до реальної культури доброчесності як у державному управлінні, так і в бізнес-середовищі.

Висновки. Етичні стандарти державних службовців і підприємців виступають не лише морально-ціннісною категорією, а й практичним інструментом зміцнення довіри, підвищення ефективності управління та реалізації цілей сталого розвитку. Їх інтеграція у системи державного управління та корпоративного менеджменту забезпечує формування прозорого, підзвітного та відповідального середовища, у якому доброчесність, професіоналізм і соціальна відповідальність перетворюються на ключові чинники стійкого розвитку. Розбудова етичної інфраструктури – через нормативно-правові механізми, освітні програми, моніторинг і партнерство з міжнародними інституціями – створює підґрунтя для консолідації зусиль держави, бізнесу та громад у зміцненні соціальної згуртованості та довіри до інститутів влади. Перспективи подальших розвідок пов'язані з поглибленням аналізу впливу етичних стандартів на соціально-економічну стійкість регіонів України, розробленням методик оцінювання рівня доброчесності організацій, а також дослідженням ефективності освітніх і лідерських програм з формування етичної компетентності управлінців.

Література:

1. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
2. Tkál Y., Yarmak T., Martynova L., Yurchyk I., Andrusenko N. Corporate Social Responsibility in Ukraine as a Tool for Sustainable Development. Grassroots Journal of Natural Resources. 2025. 8(1). P. 566-582. <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.080123>.
3. Zvaríková K., Barinova D., Belas J., Palčák L. Empirical Research on Business Ethics of SMEs in the V4 Countries. Ethics & Bioethics. 2023. 13(1-2). P. 51-63. <https://doi.org/10.2478/ebce-2023-0007>.
4. Серих О. В. Професійна етика державних службовців: поняття, особливості. Актуальні проблеми публічного права. 2021. № 4. <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.4.16>.
5. Law of Ukraine «On Civil Service». NATLEX (ILO). URL: https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/89883/UKR89883_English.pdf.
6. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. НКЦПФР. 2016. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/zagalyn-pravila-etichno-povednki-derzhavnih-sluzhbovtstv-ta-posadovih-osb-mstseвого-samovryaduvannya/>.

7. Ethical Principles for EU Civil Servants Developed by the EU Ombudsman. EPSU. URL: <https://www.epsu.org/article/ethical-principles-eu-civil-servants-developed-eu-ombudsman>.
8. Integrity and Anti-Corruption Review of Ukraine. Public Governance Reviews. OECD. 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2025/05/oecd-integrity-and-anti-corruption-review-of-ukraine_4d9e5ab7.html.
9. Issues of Ethical and Professional Standards of the Civil Service in the Secretariat of the Verkhovna Rada of Ukraine: Situational Study. Agency for Legislative Initiatives. 2024. URL: https://www.parlament.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/ethical_standards_secretariat_eng.pdf.
10. Khrikov Y. Етична система публічної служби. SSRN. 2020. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3642442.
11. Galipchak R. Improvement of Cultural and Ethical Foundations of Managerial Relations in Public Administration. Coordinates of Public Administration. 2024. № 1. P. 60-78. <https://doi.org/10.62664/cpa.2024.01.03>.
12. Sawicka J., Marcinkiewska E. The Effect of CSR Environmental Initiatives on Purchase Decisions – A Cross-Regional Study in Poland and Ukraine. Sustainability. 2022. 14(5). <https://doi.org/10.3390/su14052590>.
13. Code of ethics for SMEs: Substantiating the necessity and willingness to implement in Ukraine» – Business Perspectives. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-289/code-of-ethics-for-smes-substantiating-the-necessity-and-willingness-to-implement-in-ukraine>.
14. Antoniuk L., Britchenko I., Polishchuk Y., Rudyk N., Sybirianska Y., Machashchik P. Code of Ethics for SMEs: Substantiating the Necessity and Willingness to Implement in Ukraine. Business Perspectives. 2018. 16(3). P. 150-162.
15. Responsible Business Conduct During War in Ukraine: Context Assessment Study. United Nations Development Programme. 2023. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-10/undp-ua-report_responsible_business_conduct_during_war_in_ukraine_eng.pdf.
16. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ НАДС від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>.
17. Governance. OECD. 2023. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/governance.html>.
18. Corporate Sustainability Reporting. European Commission. 2023. URL: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en.
19. 17 цілей сталого розвитку. Global Compact Network Ukraine. 2025. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>.
20. Transparency International Ukraine. Річний звіт 2023. 2023. URL: <https://report.ti-ukraine.org/2023/>.
21. Annual Report 2022-23. Office of the Public Sector Integrity Commissioner of Canada. 2023. URL: <https://psic-ispc.gc.ca/en/resources/corporate-publications/2022-23/annual-report>.
22. National Integrity Index 2022. Public Sector Bodies, Part II. Transparency International Ireland. 2022. URL: <https://www.transparency.ie>.
23. Anti-Corruption and Integrity. OECD. 2023. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/anti-corruption-and-integrity.html>.
24. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова КМУ від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015, December 10). *Law of Ukraine «On Civil Service» No. 889-VIII*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
2. Tkali, Y., Yarmak, T., Martynova, L., Yurchyk, I., & Andrusenko, N. (2025). Corporate social responsibility in Ukraine as a tool for sustainable development. *Grassroots Journal of Natural Resources*, 8(1), 566-582. <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.080123>.
3. Zvaríková, K., Barinova, D., Belas, J., & Palčák, Ľ. (2023). Empirical research on business ethics of SMEs in the V4 countries. *Ethics & Bioethics*, 13(1-2), 51-63. <https://doi.org/10.2478/ebce-2023-0007>.
4. Serikh, O. V. (2021). Professional ethics of civil servants: concepts, features. Current problems of public law, 4. <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.4.16>.
5. Law of Ukraine «On Civil Service». (n.d.). NATLEX (ILO). Retrieved from https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/89883/UKR89883_English.pdf.
6. National Securities and Stock Market Commission. (2016). *General Rules of Ethical Conduct for Civil Servants and Local Government Officials*. <https://www.nssmc.gov.ua/documents/zagalyn-pravila-etichno-povednki-derzhavnih-sluzhbovtstv-ta-posadovih-osbmstseвого-samovryaduvannya/>.
7. EPSU. (n.d.). *Ethical principles for EU civil servants developed by the EU Ombudsman*. <https://www.epsu.org/article/ethical-principles-eu-civil-servants-developed-eu-ombudsman>.
8. OECD. (2025). *Integrity and anti-corruption review of Ukraine. Public Governance Reviews*. https://www.oecd.org/en/publications/2025/05/oecd-integrity-and-anti-corruption-review-of-ukraine_4d9e5ab7.html.
9. Agency for Legislative Initiatives. (2024). *Issues of ethical and professional standards of the civil service in the Secretariat of the Verkhovna Rada of Ukraine: Situational study*. Retrieved from https://www.parlament.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/ethical_standards_secretariat_eng.pdf.
10. Khrikov, Y. (2020). *Ethical system of public service*. SSRN. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3642442.
11. Galipchak, R. (2024). Improvement of cultural and ethical foundations of managerial relations in public administration. *Coordinates of Public Administration*, 1, 60-78. <https://doi.org/10.62664/cpa.2024.01.03>.
12. Sawicka, J., & Marcinkiewska, E. (2022). The effect of CSR environmental initiatives on purchase decisions – A cross-regional study in Poland and Ukraine. *Sustainability*, 14(5). <https://doi.org/10.3390/su14052590>.
13. Business Perspectives. (n.d.). *Code of ethics for SMEs: Substantiating the necessity and willingness to implement in Ukraine*. <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-289/code-of-ethics-for-smes-substantiating-the-necessity-and-willingness-to-implement-in-ukraine>.
14. Antoniuk, L., Britchenko, I., Polishchuk, Y., Rudyk, N., Sybirianska, Y., & Machashchik, P. (2018). Code of ethics for SMEs: Substantiating the necessity and willingness to implement in Ukraine. *Business Perspectives*, 16(3), 150-162.

15. United Nations Development Programme. (2023). *Responsible business conduct during war in Ukraine: Context assessment study*. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-10/undp-ua-report_responsible_business_conduct_during_war_in_ukraine_eng.pdf.
16. National Agency of Ukraine for Civil Service. (2016). On approval of the General Rules of Ethical Conduct of Civil Servants and Local Government Officials: Order No. 158. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>.
17. OECD. (2023). *Governance*. <https://www.oecd.org/en/topics/governance.html>.
18. European Commission. (2023). *Corporate sustainability reporting*. https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en.
19. Global Compact Network Ukraine. (2025). *17 Sustainable Development Goals*. <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>.
20. Transparency International Ukraine. (2023). *Annual Report 2023*. <https://report.ti-ukraine.org/2023/>.
21. Office of the Public Sector Integrity Commissioner of Canada. (2023). *Annual report 2022-23*. <https://psic-ispc.gc.ca/en/resources/corporate-publications/2022-23/annual-report>.
22. Transparency International Ireland. (2022). *National integrity index 2022: Public sector bodies, part II*. <https://www.transparency.ie>.
23. OECD. (2023). *Anti-corruption and integrity*. <https://www.oecd.org/en/topics/anti-corruption-and-integrity.html>.
24. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020, August 5). *On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027: Resolution No. 695*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License